Kungsbacka kommun
samhallsbyggnadskontoret@kungsbacka.se

Granskningsyttrande enligt 3 kap 16 § Plan- och bygglagen (PBL) över förslag till fördjupning av översiktsplan för Kungsbacka stad 2050

Er beteckning: KS-2020-00313

Inledning

Granskningshandlingar Fördjupning av översiktsplan för Kungsbacka stad 2050 har översänts till länsstyrelsen för yttrande. Länsstyrelsen har tidigare lämnat ett samrådsyttrande daterat 2024-06-10 (dnr 401-2063-2024).

Länsstyrelsen ska under granskningstiden lämna ett granskningsyttrande över planförslaget. Länsstyrelsen ska i yttrandet enligt 3 kap. 16 § Plan- och bygglagen (PBL) enbart ange om:

- förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB),
- förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. MB inte följs,
- redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB,
- sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
- en bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion

Enligt 3 kap 20 § PBL ska kommunen redovisa länsstyrelsens granskningsyttrande tillsammans med översiktsplanen. Om

länsstyrelsen inte har godtagit planen i en viss del, ska det anmärkas i planen.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enligt 3 kap 16 § PBL

Riksintresse enligt 3 och 4 kap. Miljöbalken (MB)

Riksintresse för kulturmiljö enligt 3 kap 6 § MB

Enligt den fördjupade översiktsplanen ska riksintresset Kungsbacka innerstad tillgodoses i efterföljande detaljplaneprocesser. För att komplettering av stadsbebyggelsen ska påverka riksintresset så lite som möjligt står det att riktlinjer för gestaltning ska följas och att rapporten om förtydligande av riksintresse och kulturmiljöprogrammet ska beaktas. Nya detaljplaner kommer att tas fram med stöd av kulturmiljöprogram och rapport om förtydligandet av riksintresset. Enligt kommunen gäller också den övergripande riktlinjen i kommunens översiktsplan om att vid förändring eller förnyelse av en plats ska kulturmiljövärden, inom området eller i dess direkta närhet, identifieras och analyseras så att hänsyn kan tas utifrån platsens förutsättningar. Förutsatt att detta sker bör planen tillgodose riksintresset.

Enligt riktlinje 35 ska enstaka höga byggnader tillåtas inom planområdet, bland annat vid Kungsbacka och Hede station. Utgångspunkten är att dessa byggnader inte ska placeras inom riksintresseområdet. Kommunen bör dock vara medvetna om att riksintresset dels kan påverkas starkt av åtgärder utanför dess geografiska avgränsning, dels att riksintresset geografiska gräns är ungefärlig. Även objekt som ligger utanför kan alltså också orsaka påtaglig skada på riksintresset.

Riksintressen för kommunikationer enligt 3 kap 8 § MB, väg E6

Enligt kommunens trafikanalys kommer det inom en nära framtid bli stora problem med köbildning på vägnätet om boende och arbetande i Kungsbacka fortsätter använda bil i samma utsträckning som idag. För att alla korsningar skall ha tillräcklig kapacitet år 2027 behöver trafiken minskas med upp till 26 %. I ett prognosstyrt scenario för år 2050 beräknas det bli för låg kapacitet i nästa alla korsningar och många korsningar beräknas bli så överbelastade att ingen trafik kan passera vilket innebär att trafiksystemet bryter

samman. Detta ger påverkan på väg E6 som är av riksintresse för kommunikation.

I miljökonsekvensbeskrivningen anger kommunen ” *Riksintresset för väg E6/E20 kan påverkas om inte andelen hållbara resor i och till staden ökar. Om vi bygger ut busskörfält i de av regionen utpekade mycket starka stråken och ökar andelen hållbara resor påverkas inte riksintresset E6/E20. Vi har avsatt tillräckliga ytor för att säkerställa riksintresset.*” Länsstyrelsen bedömer att utvecklingen av planen kan innebära att riksintresset påtagligt skadas om åtgärder inte vidtas på vägnätet eller om kommunen inte ökar andelen hållbara resor. Länsstyrelsen bedömer vidare att planen ger förutsättningar att vidta de åtgärder som är möjliga och som krävs för att undvika skadorna. Frågan kommer att bevakas i kommande detaljplaner.

Riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § MB, Kungsbackafjorden – Södra Onsalahalvön – Nidingen – Rolfsån

De höga naturvärdena i Kungsbackafjorden, som är anledningen att området är utpekat både som riksintresse för naturvård och som Natura2000-område, är beroende av god vattenkvalitet. Vattenkvaliteten i Kungsbackafjorden är redan idag bekymmersam. Vattenkvalitén kan försämras ytterligare av till exempel dagvattenutsläpp, muddring, tippning, avloppsutsläpp, förorenade utsläpp och friluftsliv i känsliga områden. Länsstyrelsen anser inte att planen visar att riksintresset för naturvård tillgodoses. Frågan kring påverkan på värdena i Kungsbackafjorden kommer aktualiseras i de flesta utvecklingsprojekt inom planområdet. Kommunen kommer behöva visa på hur dagvattnet påverkar fjorden, på kumulativa effekter av projekten samt på att det finns kapacitet avseende avloppsrening. Dagens avloppreningsverk har inte mycket kapacitet kvar och påverkar redan idag vattenkvaliteten i Kungsbackafjorden negativt.

Riksintresse 4 kap

Riksintresse högexploaterad kust och rörligt friluftsliv 4 kap 2 och 4§§

I planförslaget föreslås bebyggelseområden på västra sidan om väg E6 som ligger inom riksintresseområde för högexploaterad kust och för rörligt friluftsliv. Kommunen anger att den tillkommande bebyggelsen ses som förtätning av befintlig ort. Länsstyrelsen anser att det finns andra områden att bebygga och att utvecklingen av staden inte måste ske in i riksintresseområdet. Länsstyrelsen anser inte att planen tillgodoser riksintressena.

Natura2000 Kungsbackafjorden

Det finns risk för betydande påverkan på Natura 2000-området Kungsbackafjorden. Området kommer att påverkas av dagvattenhanteringen, det yttre översvämningsskyddet som planeras i Kungsbackaån, ökad båttrafik samt av övriga VA-frågor. Nämnda faktorer blir ytterligare belastning på Natura 2000-området som redan idag är påverkat.

Kommunen har en viktig roll med sin samhällsplanering kopplat till översiktsplaner och fördjupade översiktsplaner för att riksintressen som Natura 2000 inte ska påverkas betydligt. För att minimera stadens påverkan anger kommunen i aktuell plan att det förutsätts att riktlinjerna för dagvattenhantering följs och att vattenförvaltningsarbetet bedrivs kontinuerligt, såväl internt som utåtriktat. Länsstyrelsen bedömer att det finns risk att planförslaget inte tillgodoser riksintressena för Kungsbackafjorden, både enligt Natura2000 och enligt riksintresse för naturvård. Kommunen kommer behöva visa på hur dagvattnet påverkar fjorden, på kumulativa effekter av projekten samt på att det finns kapacitet avseende avloppsrening.

Den långsiktiga skyddsåtgärden för staden mot översvämning, främst för höga havsnivåer, är anläggande av ett yttre översvämningsskydd som innefattar en invallning mot havet med en port i Kungsbackaån med tillhörande pumpanläggning. Det föreligger risk för betydande påverkan på Natura 2000-området Kungsbackafjorden. Ett tillstånd enligt bestämmelserna om Natura 2000 enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken kommer att krävas. Prövningen bör även innefatta det närliggande Natura 2000-området Rolfsån.

Natura2000 Rolfsån

Natura 2000-området Rolfsån kommer att påverkas negativt om vattenkvalitén försämras i Kungsbackafjorden. Den sammanlagda påverkan från planen riskerar att påtagligt skada marina miljöer i Kungsbackafjorden och då även värden i Rolfsån. Det föreligger en risk för påverkan på Natura 2000-området Rolfsån.

Med de 12 000 nya bostäderna som planförslaget föreslår blir dricksvattentillgången en viktig fråga. Det kommer troligtvis att krävas ett nytt tillstånd för dricksvattenuttag i Lygnern för att tillgodose efterfrågan. Rolfsån har sin utgångspunkt i Lygnern och det kan föreligga en risk att riksintresset Natura 2000 inte

tillgodoses. Frågan kommer att bevakas av länsstyrelsen i kommande planer och prövningar.

Miljökvalitetsnormer

MKN Vatten

Miljökvalitetsnormer för vatten kan komma att försämras med den fördjupade översiktsplanen. Kommunen bedömer att planförslaget resulterar i begränsade konsekvenser om flera försiktighetsmått vidtas samt att det långsiktiga åtgärdsarbetet fortsätter. Enligt 5 kap. 4 § miljöbalken får en myndighet eller kommun inte tillåta att en verksamhet eller en åtgärd påbörjas eller ändras som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm. Idag uppnår Kungsbackaån måttlig ekologisk status. Ån innehar hotade arter och åns bevarande framåt kommer att bli avgörande för dessa. Målet bör vara att förbättra vattenkvalitén i exempelvis Kungsbackaån. I den fördjupade översiktsplanen föreslås staden växa med 12 000 bostäder. Planen visar inte hur detta kan göras samtidigt som man medverkar till att miljökvalitetsnormerna för vatten följs. Länsstyrelsen bedömer att förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm inte följs.

Vattenfrågor, det vill säga vatten- och avlopp, dagvatten och dricksvatten, samt översvämningsrisken är de största frågorna för kommunen att utreda och bedöma med avseende på miljö. Samtliga frågor har påverkan på miljökvalitetsnormer, naturvärden och riksintressena natura 2000 och naturvård. Nya utredningar behöver tillsammans med de redan existerande utredningarna analyseras för att kunna försäkra att MKN för vatten inte påverkas. Kungsbacka kommun har påbörjat ett systematiskt vattenförvaltningsarbete som baseras på avrinningsområdet för Kungsbackaån och med stöd av arbetet kan en bedömning tas fram ur ett helhetsperspektiv, som blir en viktig del i arbetet att klara miljökvalitetsnormerna. Tills helhetslösningar finns på plats kommer det bli viktigt att hantera frågorna i var och en av kommande planer och projekt som kan komma att påverka miljökvalitetsnormer för vatten. Länsstyrelsen kommer bevaka frågan i efterföljande planer och prövningar.

Hälsa, miljö- och riskfaktorer

Geotekniska risker

Inom planområdet förekommer geotekniska förutsättningar för skred och erosion. Kommunen anger att vid planering av ny bebyggelse hanteras alltid frågor om stabilitet, vilket leder till byggnation på lämpliga platser eller att nödvändiga åtgärder genomförs. Länsstyrelsen kan av planen inte bedöma om någon bebyggelse blir olämplig med avseende på geotekniska risker. Frågan kommer att bevakas i efterföljande planer.

Översvämningar

Planområdet riskerar drabbas av översvämningar både vid höga flöden i Kungsbackaån och vid havsnivåhöjning.

Översiktsplanen redovisar ett yttre översvämningsskydd som ska skydda Kungsbacka stad från att översvämmas av höga havsnivåer. Skyddet ska vara uppfört till 2050. Länsstyrelsen anser att det kvarstår för många frågor innan det är säkerställt att skyddet kommer på plats. I kommande planering för låglänta områden kommer därför översvämningsfrågan behöva studeras vidare.

Länsstyrelsen anser att tidshorisonten till 2100 är för kort.

MSB:s hotkartor visar på en betydande översvämningsrisk även uppströms Kungsbron, både vid beräknad högsta flöde (BHF) och vid beräknad högsta vattennivå. Det är något oklart varför den dimensionerade nivån i Kungsbackaån som redovisas i planen ska vara så låg som +1,8 meter, nivån är lägre än samtliga beräknade nivåer vid ett Q100-flöde i Kungsbackaån. Motiveringen till detta bör därför förtydligas. I texten anges beräknade havsvattennivåer vid en 200-årshändelse och vid högsta beräknade havsvattenstånd, men det saknas motsvarande uppgifter för vattennivåerna i Kungsbackaån vid Q200 och BHF. Dessa bör också redovisas för att ge en fullständig bild av översvämningsrisken. På SMHIs webbplats finns prognoser för framtida havsvattennivåer som sträcker sig längre än till år 2100 som kan också vara relevant att ta hänsyn till i bedömningen.

Planen anger att ett yttre översvämningsskydd ska vara på plats 2050 och att vattennivån innanför det yttre skyddet ska begränsas vid samtidigt hög havsnivå och högt flöde i Kungsbackaån. Kommunens tidplan för uppförandet av skyddet är ambitiös och mycket arbete kring utformningen och dimensioneringen kvarstår,

t.ex. vad gäller pumpkapacitet i ån m.m. I takt med stigande havsnivåer kommer det att bli allt svårare att upprätthålla en vattennivå på +1,0m i ån, det är också oklart från underlaget vad som avses med ”högt flöde”. Som referens kan nämnas att ett 10-årsflöde i Kungsbackaån uppgår till cirka 30 m^3/s.

Kommunens utgångspunkter för planering hänvisar till ett översvämningsdjup på 0,2 m för utrymningsvägar. Framkomlighet för räddningstjänsten, ambulanser och andra fordon vid översvämmade vägar avgörs inte enbart av vattnets djup. Utöver vattendjup är flödeshastighet, sikt, bärighet, fordonstyp och utmärkning av väg också avgörande faktorer. Att köra ett fordon genom översvämmade områden är farligt, och människor, inklusive blåljuspersonal, bör inte utsättas för risker för liv och hälsa. Boverkets byggregler ställer särskilda krav på uppställningsplatser och räddningsvägar. Mer information om byggreglerna finns på: https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/regler-om-byggande/krav-pa-byggnadsverk-tomter-mm/

Planen betonar att samhälle måste fungera även vid samhällsstörningar som olyckor, kriser eller krig. Framkomlighet och ett robust trafiksystem vid översvämning är inte enbart viktigt för räddningstjänsten och samhällsviktiga verksamheter, men också en förutsättning för att upprätthålla transporter och kollektivtrafik, kommunal service, sjukvård och persontransport samt för att minimera avbrott och störningar. Med hänsyn till ovanstående är det olämpligt att i utgångspunkter för planering minska planeringsnivåer för utrymningsvägar utifrån en fordons förmåga att ta sig fram i vatten.

I SOU 2025:51 ”Bättre förutsättningar för klimatanpassning” läggs nya förslag på hantering av klimatanpassning. Bland annat föreslås att kommunen kan upphäva äldre outnyttjade byggrätter inom översvämningskänsliga områden och att kommunen i översiktsplanen ska redovisa åtgärder för klimatanpassning.

De som medverkat i beslutet

Länsstyrelsen har sänt ärendet på remiss internt samt till Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Post- och Telestyrelsen, Sjöfartsverket, SGI, SGU, Skogsstyrelsen, Strålsäkerhetsmyndigheten, Svenska kraftnät, Trafikverket, Statens fastighetsverk och Myndigheten för

samhällsskydd och beredskap. Erhållna remissvar har legat till grund för yttrandet och bifogas.

Beslutet har fattats av t.f. länsråd Lovisa Ljungberg med planarkitekt Josefine Carlsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsarkitekt Cecilia Engström, antikvarie Maja Jannerling, miljövårdshandläggare Annakarin Sandholm, naturvårdshandläggare Linnea Henriksson, arkeolog Beatrice Edman, riskintregenjör Jenny Jangefeldt och landsbygdsdirektör Kristin Ovik medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

Inkomna yttranden från:

SGU: 1893-2025-5.1

Försvarsmakten: 1893-2025-3

Skogsstyrelsen: 1893-2025-6.1

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap: 1893-2025-8.1

SGI: 1893-2025-12.1

Svenska kraftnät: 1893-2025-9

Trafikverket: 1893-2025-13.1

Strålsäkerhetsmyndigheten: 1893-2025-7.1

Lantmäterimyndigheten: 1893-2025-10.1

Sjöfartsverket: 1893-2025-14.1

Kopia

SGU: sgu@sgu.se

Försvarsmakten: exp-hkv@mil.se

Skogsstyrelsen: skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap: registrator@msb.se

SGI: sgi@sgi.se

Svenska Kraftnät: registrator@svk.se

Trafikverket: trafikverket@trafikverket.se

Strålsäkerhetsmyndigheten: registrator@ssm.se

Lantmäterimyndigheten: lantmateriet@lm.se

Sjöfartsverket: sjofartsverket@sjofartsverket.se

Boverket (för kännedom): registraturen@boverket.se